

Extra ersättningar vid föräldraledighet

Dess inverkan på föräldraledighetslängden
vid olika inkomster och kön

Parental leave benefits and employers' additional compensation

Does additional compensation from the employer
influence the parental leave length for men and women
with low and high income?

Josepha Lindblom

Om serien

I serien *Working Papers in Social Insurance* publicerar Försäkringskassan material av varierande karaktär; till exempel tekniska analyser, översikter och kunskapssammansättningar, konferenspapper, artiklar publicerade i externa tidskrifter, artiklar på engelska samt C- och D-uppsatser som bygger på data från Försäkringskassan. Syftet är att möjliggöra spridande av kunskap och information som inte har en naturlig plats i Försäkringskassans andra publikationsserier.

Författarna ansvarar själva för publikationer i denna serie. I de fall publikationerna innehåller uttalanden representerar dessa inte nödvändigtvis Försäkringskassans ledning. Publikationerna har ingen självständig ställning som går utöver innehållet i gällande lagar och förordningar.

Serien publiceras elektroniskt.

Utgivare

Försäkringsutveckling
Försäkringskassan, huvudkontoret
103 51 Stockholm

Telefon: 08-786 90 00

huvudkontoret@forsakringskassan.se
www.forsakringskassan.se

Redaktör

Ann-Zofie Duvander

Kontakt

Josepha Lindblom
josepha.lindblom@social.ministry.se

Copyright

Författarna

About the series

The purpose of the series *Working Papers in Social Insurance* is to publish papers and studies of general interest that for different reasons do not fit in with the Swedish Social Insurance Agency's other publication series.

The opinions and conclusions presented in the papers are solely those of the authors and do not necessarily represent the views of the Swedish Social Insurance Agency.

The series is published electronically.

Published by

Department of Research and Statistics
Swedish Social Insurance Agency
Head Office
SE-103 51 Stockholm, Sweden

Phone: +46 8 786 90 00

huvudkontoret@forsakringskassan.se
www.forsakringskassan.se

Editor

Ann-Zofie Duvander

Contact

Josepha Lindblom
josepha.lindblom@social.ministry.se

Copyright

The authors

Förord

I den här studien undersöks extra ersättningar vid föräldraledighet och dess samband med användandet av föräldraledigheten. Det visar sig att extra ersättningar har ett samband med längre föräldraledighet bland de föräldrar som har hög inkomst, medan extra ersättningar inte verkar ha samma betydelse för föräldrar med låg inkomst. Josepha Lindblom har genomfört studien med Försäkringskassans datamaterial Tid och Pengar från 2003. Rapporten bygger på en c-uppsats i sociologi vid Stockholms universitet.

Ann-Zofie Duvander
Redaktör för Working Papers in Social Insurance

Parental leave benefits and employers' additional compensation

Does additional compensation from the employer influence the parental leave length for men and women with low and high income?

Extra ersättningar vid föräldraledighet

Dess inverkan på föräldraledighetslängden vid olika inkomster och kön

Josepha Lindblom

Sociologiska institutionen, Stockholms universitet

Summary

Mothers and fathers in Sweden receive an earnings-related benefit of 80 percent of their income when they take parental leave up to an income ceiling, indicating that high earning parents do not receive fully 80 percent of their ordinary income. The length of the parental leave varies between women and men and also among men and women. Various reasons are used to explain this; one of them is economical. This study investigates one dimension of the economic reasons by studying the potential impact of additional compensation from the employer on the length of the parental leave. The empirical material that is used in this study is called Time and money and it was collected in 2003 by Statistics Sweden. The sample size was 4000 parents to children born in 1993 or 1999 and the response rate was 80 percent.

The used method is regression analysis. Women and men are studied separately and also in different income-brackets. This proceeding makes it possible to detect if the effect of additional compensation vary by income. The results show that mothers and fathers with high earnings are affected by the additional compensation from the employer, that is, high earning mothers and fathers take longer leave if they get extra compensation by the employer. The results imply that economical reasons cannot be overlooked in explaining why the length of parental leave varies. No significant results are found for parents with low income.

Keywords:

Parental leave, regression analysis, additional compensations, economical reasons, income impacts.

Innehållsförteckning

INLEDNING	5
TEORI OCH TIDIGARE FORSKNING	7
KVINNORS OCH MÄNS FÖRÄLDRALEDIGHET	8
<i>Ekonomisk rationalitet</i>	8
<i>Ersättningens inverkan på ledighet</i>	10
<i>Attityder kring köns olika roller</i>	12
<i>Hinder och negativa attityder på arbetsplatsen</i>	14
EXTRA ERSÄTTNINGAR	16
<i>Tidigare studier</i>	16
HYPOTESER.....	17
METOD OCH DATA	18
DATA	18
METOD	19
PRESENTATION AV VARIABLER:	20
RESULTATDEL	26
RESULTAT.....	26
SAMMANFATTNING AV RESULTATDEL	36
DISKUSSION	37
REFERENSER	40

Inledning

Sverige är ett land med en jämförelsevis generös socialförsäkring. Försäkringen kostar arbetsgivare och skattebetalare mycket, men skapar samtidigt trygghet för individen och på sikt samhällsekonomiska förtjänster. En del av socialförsäkringen, föräldraförsäkringen, gör det möjligt för föräldrar att kombinera arbetsliv med föräldraskap. Något som kan sägas gynna både individen och samhället som helhet. Detta eftersom människor, och då främst kvinnor inte behöver välja mellan barn och arbete. Kvinnor och män kan istället göra ett avbrott i arbetslivet när de får barn och sedan återgå till arbetet efter en tid. Det stora ekonomiska stöd som socialförsäkringen erbjuder kan även tänkas bidra till att fler väljer att få fler barn än vad de annars hade fått utan ekonomiskt stöd.

Föräldraförsäkringen gav 2009 rätt till en ersättning på högst 80 procent av den sjukpenninggrundade inkomsten som har ett tak på tio prisbasbelopp. Lägst är ersättningen 180 kr om dagen och högst är den 80 procent av 34 597 kr, vilket motsvarar taket för föräldrapenningen på 10 prisbasbelopp multiplicerat med faktorn 0.97 och sedan delat på årets tolv månader. Den inkomstbaserade föräldrapenningen kan man få i högst 390 dagar, därefter har man rätt till ytterligare 90 dagar med grundnivåersättning på 180 kr om dagen. Totalt ges föräldrapenning för 480 dagar. Två av månaderna är reserverade för vardera förälder. Hur länge enskilda individer väljer att stanna hemma med sina barn och hur föräldrar delar upp ledigheten dem emellan styrs dock av en mängd olika faktorer, såsom kulturella föreställningar kring föräldraskapet (Ahrne och Roman, 1997), arbetsplatsfaktorer (Haas och Hwang, 2000, Bygren och Duvander, 2005) och ekonomiska orsaker (Nyman och Petterson, 2002, Sundström och Duvander, 2002). Just ekonomiska orsaker till valet av föräldraledighetslängd ska studeras närmare i den här uppsatsen och detta genom de extra ersättningar som många arbetsgivare erbjuder sina anställda. Extra ersättningar ökar den ekonomiska kompensationen vid föräldraledighet. Ökningen i faktiska pengar är störst för de med höga inkomster och då i synnerhet för de med en inkomst över taket i föräldraförsäkringen. Detta eftersom den extra ersättningen ofta kompenserar för lönedelar över taket, vilket annars inte blir ersatta av försäkringskassan.

Syftet med uppsatsen är att undersöka extra ersättnings effekt på föräldraledighetslängden vid olika inkomster och kön. Har ersättningen för föräldralediga egentligen någon betydelse

för längden på föräldraledigheten? Detta ska undersökas med hjälp av regressionsanalys. Effekten av extra ersättningar för individer med olika inkomstnivå har inte undersökts tidigare, men är mycket intressant att studera då effekten av de extra ersättningarna kan skilja sig åt beroende på inkomst. Det finns exempelvis forskning som visar att mäns föräldraledighetslängd ökar med inkomsten fram till en inkomst över taket i föräldraförsäkringen (Sundström och Duvander, 2002). En tolkning är att detta kan bero på att man vid en inkomst över taket får mindre än 80 procent av sin tidigare inkomst när man är föräldraledig.

De extra ersättningarna utöver socialförsäkringen finansieras till 100 procent av arbetsgivarna själva (Sjögren m.fl., 2005 sid. 188). Oftast är det kollektivavtalen som de flesta arbetsgivare lyder under som styr rätten till extra ersättning. Extra ersättning vid föräldraledighet handlar således inte om avtalsförsäkringar där arbetsgivaren eller arbetstagaren kan försäkra sig till en extra ersättning som sedan betalas ut av ett försäkringsbolag. Att ersättningen finansieras av arbetsgivaren själv kan vara en orsak till att många som är berättigade till ersättning inte får någon ersättning (Sjögren m.fl., 2005). En annan orsak skulle kunna vara att ingen har det övergripande ansvaret att informera om den extra ersättningen (Sjögren m.fl., 2005). Incitamenten för arbetsgivaren att informera och betala ut extra pengar är svag eftersom den extra ersättningarna blir en extra kostnad för arbetsgivaren. Olika arbetsgivare ger även olika mycket i ersättning till sina anställda. Den statliga sektorn ger klart bäst ersättning, därefter kommer en del av de privata avtalen, sedan kommer den kommunala sektorn (Sjögren m.fl., 2005). Generellt ger dock de privata avtalen den lägsta ersättningen till sina arbetstagare. Både den kommunala och statliga sektorn ersätter inkomster över och under taket. Även en del av de privata avtalen gör detta, om än oftast under en kortare period.

När inkomsten över taket ersätts av arbetsgivaren blir inkomstförlusten vid föräldraledighet inte lika stor. Denna faktor, samt att de extra ersättningarna i faktiska pengar är större till dem i de högre inkomstgrupperna talar för att de individer som befinner sig i de högre inkomstgrupperna skulle påverkas mer positivt av extra ersättningar än individer i de lägre inkomstgrupperna. Å andra sidan kan en liten summa pengar ha relativt större betydelse för en familj med lägre inkomst och därför blir kanske den extra ersättningen mer märkbar där.

För att undersöka hur storleken på den extra ersättningen varierar med inkomsten kan man studera följande exempel: År 2005 var den högsta möjliga föräldrapenningen 80 procent av en

månadslön på 24 625 kr, vilket motsvarade 7,5 prisbasbelopp. Lönedelar ovanför taket ersattes inte, vilket innebar att många med en lön fick mindre än 80 procent av sin lön när de var föräldralediga. Fick man extra ersättning kunde man få mer pengar. De statliga avtalen gav exempelvis en ersättning på 10 procent av lönedelar under taket samt 90 procent av lönedelen över taket. Tjänade man exempelvis 10 000 kr i månaden fick man vid ett sådant avtal 1000 kr i ersättning från arbetsgivaren om denna täckte upp till 90 procent av lönen. Hade man däremot en inkomst på 30 000 kr i månaden fick man 7350 kr, vilket motsvarade 10 procent av inkomsten under taket plus 90 procent av inkomsten över taket. Den extra ersättningen är således både större i antal kronor och i antal procent av den tidigare inkomsten för de med hög lön.

Denna uppsats börjar med ett avsnitt om tidigare forskning och teorier kring skillnader mellan män och kvinnors föräldraledighetslängd. Efter teoriavsnittet följer ett metodavsnitt där den kvantitativa undersökningens tillvägagångssätt och variablerna i den empiriska undersökningen redogörs. Efter metodavsnittet följer resultatdelen. Resultatet diskuteras och analyseras sedan i diskussionsavsnittet.

Teori och tidigare forskning

I detta avsnitt framlägges tidigare forskning och teorier kring vad skillnaden i föräldraledighetslängd för män och kvinnor kan bero på. Först ges bakgrundsinformation kring de extra ersättningarna. Efter följer teoriavsnittet där ekonomins och ersättningsgradens betydelse behandlas. Senare diskuteras de olika föreställningar som finns kring föräldraskapet för män och kvinnor och även arbetsplatsen betydelse. Efter detta presenteras tidigare forskning kring extra ersättningar och dess inverkan på föräldraledighetslängden. I slutet av avsnittet formuleras tre hypoteser kring sambandet mellan extra ersättningar och föräldraledighet.

Genom att studera forskning kring skillnaderna mellan män och kvinnors föräldraledighetslängd kan man få information kring vad som styr hur länge föräldrar väljer att vara lediga. Man kan även få veta kring vilken inverkan ekonomin kan tänkas ha på föräldraledighetslängden.

Kvinnor och mäns föräldraledighetslängd skiljer sig kraftigt åt. En majoritet av föräldrapenningdagarna tas ut av kvinnor och så har det sett ut ända sedan föräldraförsäkringen infördes 1974 (Försäkringskassan.se, 2008). Trots att dagens moderna föräldraförsäkring ger samma rätt till kvinnor och män att vara lediga med barn togs endast 20,8 procent av föräldrapenningdagarna år 2007 ut av män (Försäkringskassan.se, 2008). Detta är visserligen en ökning från lägre nivåer, men den ojämslida fördelningen är ändå svår att förklara. Framförallt antas den icke jämslida fördelningen av föräldraledighet bero på tre olika saker; ekonomisk rationalitet (se exempelvis Sundström och Duvander, 2002, Nyman och Pettersson, 2002) kulturella föreställningar och attityder till kvinnligt och manligt (Ahrne och Roman 1997, Plantin, 2001), samt arbetsplatsen och dess bemötande (Bekkengen, 1997, Bygren och Duvander, 2005).

Kvinnors och mäns föräldraledighet

Ekonomisk rationalitet

Förklaringen till den skeva fördelningen av föräldraledighet beror enligt det ekonomiska argumentet på att män generellt tjänar mer än kvinnor och att familjen därför förlorar mer pengar på att mannen stannar hemma. Det är helt enkelt mer lönsamt att kvinnan stannar hemma med barnen under den längsta tiden. Ekonomiska skäl anges också ofta av föräldrarna själva som en orsak till att de fördelade föräldraledigheten som de gjorde (Riksförsäkringsverket, 2000, Berggren och Duvander, 2003). Tidigare studier visar också att ekonomisk rationalitet kan förklara varför pappor generellt väljer att ta en kortare föräldraledighet än mammor (Sundström och Duvander, 2002, Nyman och Pettersson, 2002). Om ekonomin är betydelsefull för hur länge pappor stannar hemma borde således extra ersättningar ha en positiv inverkan på ledighetslängden för pappor, men kanske även för mammor då extra ersättningar minskar den ekonomiska förlusten vid föräldraledighet även för dem.

Eftersom ekonomiska orsaker används till att förklara varför kvinnor oftast är de som stannar hemma med barnen kan man föreställa sig att män med låg inkomst borde ha en större sannolikhet att ta föräldraledighet, samt att de borde vara hemma längre än män med en hög inkomst. Fast tvärtom ökar sannolikheten att pappan tar ledigt med inkomsten, men minskar dock vid en inkomst över taket (Bilaga 12 Långtidsutredningen, 2003). Män med hög inkomst är dessutom lediga längre än män med låg inkomst (Sundström och Duvander, 1999). Denna

positiva effekt på ledighetslängden gäller dock endast män som har en inkomst strax under eller över medianinkomsten, men gäller inte män med en inkomst över taket. Att ledighetslängden påverkas positivt av inkomsten indikerar enligt Sundström och Duvander (2002) att välsituerade familjer är mer villiga och kapabla att bära kostnaderna vid föräldraledighet. Eftersom den positiva effekten avtog när inkomsten låg över taket kan man inte tolka detta som att familjer är okänsliga för de kostnader som föräldraledigheten kan innebära. Det relativt större inkomstbortfallet verkar alltså avskräcka från att ta en längre ledighet. Även en annan studie om hur föräldrarna delar på föräldrapenningen har visat att familjens och särskilt pappans ekonomi har en stor betydelse för om pappor överhuvudtaget tar ut föräldrapenning, men också för hur stor andel pappan tar ut (Nyman och Pettersson, 2002). Pappor med högre inkomster hade också i denna studie en större sannolikhet att ta föräldraledigt och tog även ut en större andel av ledigheten än vad pappor med lägre inkomster gjorde.

Tidigare forskning på inkomstens påverkan på mäns föräldraledighetslängd visar alltså att pappor kan hantera större absoluta kostnader så länge dessa inte även innebär relativt ökade kostnader. Med den absoluta kostnaden menas den faktiska summa individen förlorar på att vara ledig. Den relativa kostnaden kan man säga speglar den procentuella förlusten. Om en person som tjänar 10 000 kr förlorar 1 000 kr på att vara hemma är den absoluta förlusten 1 000 kr och den procentuella 10 procent. För en individ som tjänar 20 000 och förlorar 2 000 kr är den absoluta förlusten större, men den relativa förlusten är densamma. Detta eftersom 2 000 kr är en större summa än 1 000 kr, men även här motsvarar 10 procent av individens lön.

Ersättningsnivån tycks således vara det avgörande. Den extra ersättningen hindrar ofta kostnaderna från att öka både relativt och absolut eftersom extra ersättningar även i många fall ersätter inkomster över taket. Därför borde extra ersättningar bidra till att öka ledighetslängden i synnerhet för dem med höga inkomster som annars skulle få utstå en relativt hög inkomstförlust.

Det finns också forskning som tyder på att ekonomin endast anges som betydande för hur man delar på föräldraledighet, men i verkligheten inte spelar särskilt stor roll (Riksförsäkringsverket, 2000). I en studie av Riksförsäkringsverket (2000) ansåg 80 procent av de tillfrågade som bestod av barnmorskor, föräldrar och försäkringshandläggare att det främst är familjens ekonomi som styr hur föräldrar fördelar föräldraledigheten mellan sig.

Men när man tittade närmare på föräldraparen fann man inget stöd för att ekonomin skulle ha en stor betydelse. I de par där inkomstskillnaderna var störst delade man nämligen på föräldraförsäkringen i större utsträckning. Detta gällde också oavsett om det var kvinnan eller mannen som tjänade mest. De var således de par som förlorade mest på att mannen tog ut föräldraledighet som var de som delade i störst utsträckning, medan mamman var hemma längst hos de par där det inte spelade särskilt stor roll vem som tog ut föräldraförsäkringen (Riksförsäkringsverket, 2000 sid. 6). Det begränsade urvalet i undersökningen gör dock att man inte säkert kan dra slutsatsen att en verklig statistisk skillnad existerar.

Ersättnings inverkan på ledighet

Kvinnor och män hanterar inkomstbortfall vid föräldraledighet olika. Medan kvinnor kan vara lediga trots ett stort inkomstbortfall tenderar män att endast ta del av föräldraförmånerna när de inte leder till ett stort inkomstbortfall (Haas, 1992, Nyman och Pettersson, 2002). En konsekvens av detta är att pappor väldigt sällan tar obetald föräldraledighet eller går ner i arbetstid eftersom de då förlorar mycket ekonomiskt (Haas, 1992). Ett annat mönster är att pappor tenderar att utnyttja de dagar i föräldraförsäkringen som är öronmärkta för dem och som således inte gör att kvinnan får stanna hemma kortare tid med barnet (Haas, 1992, Ekberg m.fl., 2005). När den första pappamånaden infördes i januari 1995 ökade exempelvis pappors föräldraledighetslängd med i genomsnitt 15 dagar samtidigt som andelen pappor som inte tog ut någon föräldraledighet minskade från 54 procent till 18 procent (Ekberg m.fl., 2005). Dessutom ökade andelen pappor som tog cirka en månad ledigt från 9 procent till 47 procent. Att den genomsnittliga ledighetslängden inte ökade beror troligen på inflödet av mer omotiverade pappor som endast tog föräldraledigt eftersom dagarna annars skulle frysa inne (Ekberg m.fl., 2005).

Forskningen visar följaktligen att pappor har en tendens att ta ut föräldraledighet som är öronmärkt för dem. Även om den extra ersättningen är personlig ökar den inte den öronmärkta tiden och därför borde således inget inflöde av omotiverade pappor ske på grund av den extra ersättningen. För mammor ger den extra ersättningen ytterligare ett argument till varför hon borde vara hemma, om hennes kompensationsgrad är högre än mannens förlorar paret mindre ekonomiskt på att hon stannar hemma.

En studie av Nyman och Petterson (2002) indikerar att kompensationsgraden skulle kunna ha en betydelse för ledighetslängden. När den andra pappamånaden infördes minskades nämligen ersättningsgraden från 90 till 80 procent. Den genomsnittliga föräldraledighetslängden ökade vid införandet, men samtidigt minskade uttaget av ledighet för de pappor som tidigare tog ut mer än en pappamånad (Nyman och Petterson, 2002). Detta beteende tyder på att kompensationsgraden skulle ha en betydelse för ledighetslängden åtminstone för män. Extra ersättningar ökar i de flesta fall kompensationsgraden, vilket i sådana fall borde innebära att föräldraledighetslängden borde öka för de med extra ersättning.

Att ersättningsnivån i föräldraförsäkringen skulle kunna inverka på hur länge föräldrar väljer att stanna hemma med sina barn verkar troligt när man ser till forskning som rör arbetsbenägenhet. Forskning kring sambandet mellan arbetsbenägenhet och ersättningsnivå vid arbetslöshet skulle nämligen kunna ge en indikation på hur ersättningsnivån kan tänkas påverka föräldraledighetslängden. Detta eftersom ersättningsnivån kan tänkas inverka på denna form av ledighet på ett liknade sätt. Inom forskning kring arbetsbenägenhet har det argumenterats att när individer möts av tillräckligt generösa inkomstalternativ ökar deras obenägenheten att arbeta (Lindbeck, 1995). Detta motsägs dock av Essers forskning (2005). Hon har funnit att i länder där socialförsäkringsersättningarna är höga är också arbetsmotivationen hög. Oavsett om ersättningsnivån påverkar arbetsbenägenheten positivt eller negativt är det dock tveksamt om forskningen verkligen kan appliceras på föräldraledighet. Föräldraledigheten är till skillnad från sjukdom och arbetslöshet en i de flesta fall positiv och frivillig ledighet som många föräldrar önskar att ta ut.

Att sambandet mellan inkomst och föräldraledighetslängd som tidigare nämnts är positivt, men samtidigt påverkas negativt av taket i föräldraförsäkringen, gjorde att man i Bilaga 12 i långtidsutredning drog slutsatsen att de finns två sätt att öka mäns föräldraledighet på, 1) att höja taket eller 2), att öka inkomsterna för låginkomsttagarna. När de sedan skattade hur förändringar i taket och kompensationsgraden skulle kunna påverka pappors sannolikhet att ta föräldraledighet kom de fram till att en höjning av taket endast skulle ge en marginell effekt (Bilaga 12 Långtidsutredningen, 2003). Förklaringen till detta var att en relativt liten andel av alla pappor tjänade över taket som vid tidpunkten motsvarande 7,5 prisbasbelopp. En ökning av kompensationsgraden skulle istället i högre grad öka sannolikheten för pappor att ta föräldraledighet och detta särskilt om enbart pappornas kompensationsgrad höjdes. Enligt samma resonemang borde även den extra ersättningen som ökar kompensationsgraden och

även höjer taket, leda till en längre ledighet, åtminstone för män som tycks vara mer beroende av ekonomin i valet av föräldraledighetslängd.

En indikation på om ekonomin har någon påverkan på föräldraledighetslängden kan ges när man undersöker extra ersättnings effekt på föräldraledighetslängden. Visar det sig att individer med extra ersättningar i genomsnitt väljer att stanna hemma längre med sina barn skulle man kunna dra slutsatsen att ekonomin åtminstone har en viss betydelse för föräldraledighetslängden. Det är troligt att effekten av extra ersättningar är större för dem med höga inkomster som förlorar mer absolut, men även relativt sett på att stanna hemma.

Attityder kring köns olika roller

Flera av förklaringarna till varför kvinnor är hemma längst tycks handla om känslomässiga överväganden eller attityder till vad som är kvinnligt och vad som är manligt. Män och kvinnor har olika roller och det förväntas olika saker från dem, både från dem själva och från samhället. En konsekvens av de olika förväntningarna som finns på könen är att männens behov ofta oreflekterat sätts före kvinnans (Ahrne och Roman, 1997). Flera kvinnor i Ahrne och Romans studie om förhandlingar och arbete i familjen ansåg exempelvis att deras män hade rätt att välja om de ville vara föräldralediga eller inte. Exempelvis uttryckte en kvinna att föräldraledighet inte var något man skulle tvinga på männen (Ahrne och Roman, 1997 sid. 71). Om kvinnan däremot inte ville vara föräldraledig skulle man avstå från att skaffa barn tyckte hon.

Genom att ha frågat föräldrarna själva kan Plantin (2001) ge tre huvudsakliga förklaringar till den ojämlika fördelningen av föräldraledighet. Den första berör ekonomisk rationalitet. Resonemanget lyder att det är mer ekonomiskt rationellt att kvinnan stannar hemma eftersom hon oftast tjänar mindre än mannen. Den andra förklaringen som ges handlar om den gemensamma familjetiden. Männen i studien kunde i större utsträckning styra sina tider och därför kunde de anpassa arbetstiderna efter familjen, därmed kunde också den gemensamma familjetiden öka. Den sista förklaringen som ges bygger på känslomässiga överväganden och handlar om vad som ”kändes rätt” att göra. Det kunde exempelvis kännas rätt att mamman skulle vara hemma längst tid med barnet eftersom man då tillfredställer både kvinnans egna och samhällets rådande förväntningar på moderskapet. Det vill säga föreställningen att kvinnor vill vara hemma med små barn och dessutom skulle vara bättre lämpade att göra det än män (Plantin, 2001).

I diskussionen om kulturella föreställningar till manligt och kvinnligt nämns också det rådande könskontraktet (Haas och Hwang, 2000). Könskontraktet gör tre antaganden, 1) män ska ha mer makt än kvinnor, 2) kvinnor och mäns roller skiljer sig åt, samt 3), mäns roller och sätt att tänka skall ha större värde än kvinnors. Könskontraktets antaganden styr arbetsfördelningen i samhället och påverkar därför besluten som tas inom familjen, såsom beslutet kring vem som skall ta det största ansvaret för barnen och vara föräldraledig. Detta eftersom synen på vems arbete som är viktigast bidrar till att forma synen på föräldraskapet och vad det innebär för de båda könen. Då mannens lönearbete prioriteras framför kvinnans blir det också hon som får ägna sig åt det oavlönade arbetet i hemmet och omsorgen kring barnen (Näsman, 1997).

Något som talar för könskontraktets existens är att mannens individuella inkomst i många fall överordnas familjeekonomin (Bekkengen, 2002). Det anses viktigare att mannen har en egen inkomst och inte vad familjen tjänar mest på. Kvinnan förblir hemma om mannen tjänar mer, men även om kvinnan tjänar mest –mannen får ju ut så lite ersättning då, lyder resonemanget (Bekkengen, 2002, sid. 176). Ekonomi tycks således inte handla om enbart det ekonomiska utan det tycks även handla om vem av parternas yrkesliv och position som anses viktigast, vilket oftast är mannens. För om man anger ekonomiska skäl som hinder för mäns föräldraledighet trots att familjens ekonomi i stort sett skulle förbli oförändrad måste det enligt Bekkengen (2002) innebära att mannens individuella inkomst och bidrag till familjen anses vara viktigare än kvinnans. Ekonomiska skäl handlar därför enligt henne oftast mer om kön än om pengar.

Inställningen att föräldraansvar är frivilligt för mannen men inte för kvinnan skulle också kunna ha att göra med att män inte ses som lika mycket föräldrar som kvinnor. Bekkengen (1997) upptäckte nämligen i sin studie om mäns föräldraledighet att män ofta beskrivs som pappor istället för som föräldrar och därmed också fräntas det övergripande föräldraansvaret. Eftersom kvinnor enligt henne kopplas starkare till begreppet förälder ter det sig därför mer naturligt att det är kvinnorna som tar det övergripande ansvaret för barnets omsorg. En förälder har ett föräldraansvar, medan mammarollen och papparollen är något man utövar när tid och behov finns. Pappornas föräldraledighet blir också sett ur arbetsgivarens synvinkel mer diskuterbar och flexibel än vad föräldraledigheten för mamman blir, vilket istället ses som ett faktum. Hinder blir ointressanta att diskutera när det gäller kvinnor eftersom en

förälder inte kan välja bort sitt ansvar när det inte längre passar. Kvinnor kan således inte till skillnad från männen välja om de vill vara föräldralediga och när. Pappor kan däremot själva välja om och när de vill vara föräldralediga, eftersom papparollen är mer fri än föräldrarollen, som ses som en realitet (Bekkengen, 1997).

Forskning visar tydligt att andra saker än ekonomin har en avgörande roll för hur länge kvinnor och män väljer att vara lediga. Samhällets normer och förväntningar på de olika könen är i hög grad styrande. Effekten av de extra ersättningarna kan därför förväntas att inte vara särskilt stor, då ekonomin endast är en av många faktorer och troligtvis inte heller den viktigaste.

Hinder och negativa attityder på arbetsplatsen

Attityder hos arbetsgivare, arbetskamrater och den anställde påstås även delvis förklara varför uttaget av föräldraledighet varierar bland män och varför ledighetslängden skiljer sig åt mellan män och kvinnor (se exempelvis Bekkengen, 1997 och Bygren och Duvander, 2005). Vid olika arbetsplatser skiljer sig nämligen attityderna till föräldraledighet kraftigt åt. På kvinnodominerade arbetsplatser är attityderna till föräldraledighet generellt mer positiva (Bekkengen, 1997, Tyrkkö, 1997, Hwang m.fl., 1984). Män verkar också mötas av hinder i större utsträckning än vad kvinnor gör. I en enkätstudie av Näsman (1992, sid. 14) uppgav ungefär en fjärdedel av männen att de hade mött hinder på arbetsplatsen när de ville vara föräldralediga, medan motsvarande tre procent av kvinnorna hade upplevt detsamma. Direkt negativa attityder till föräldraledighet verkar dock inte existera i någon större utsträckning (Tyrkkö, 1997). Attityderna på arbetsplatserna verkar även påverka de båda könen olika. Negativa attityder från arbetsplatsen inverkar exempelvis mer på pappors ledighet än mammans (Bygren och Duvander, 2005). Det tycks även vara så att kvinnan är ledig oavsett vilket motstånd hon möter från arbetsgivaren, medan mannens föräldraledighet är mer förhandlingsbar (Haas och Hwang, 2000). Extra ersättning kan tyda på en viss uppmuntrade attityd till föräldraledighet från arbetsgivaren. Därför kan extra ersättningar tänkas påverka pappor i större utsträckning då mäns föräldraledighet påverkas mer av arbetsgivarens attityd.

Sektortillhörighet spelar också en roll för vilka attityder man möter vid föräldraledighet. Privata arbetsgivare är generellt mer negativa till föräldraledighet och de i offentlig sektor är generellt mer positiva (Näsman, 1992, Hwang m.fl., 1984). Detta kan också delvis förklara varför män möts av mer negativa attityder än kvinnor – de arbetar i större utsträckning i privat

sektor än vad kvinnor gör. Extra ersättningar är vanligare i offentlig sektor, därför är det viktigt att ta hänsyn till sektortillhörighet i en analys av betydelsen av extra ersättningar. Annars riskeras effekten av de mer positiva attityderna som existerar i offentlig sektor att misstolkas som en effekt av extra ersättning.

Extra ersättningar

Tidigare forskning kring extra ersättningar visar att många inte känner till att de har rätt till extra ersättning och därmed missar att ta ut dem (Sjögren m.fl., 2005). De flesta löntagare, oklart exakt hur många, har nämligen rätt till extra ersättningar vid föräldraledighet, men det är bara en minoritet av dem som har uppgett att de fick extra ersättning från arbetsgivaren. Överrensstämmelsen mellan de som faktiskt har rätt till extra ersättningar och de som i praktiken också får ut någon är följaktligen låg (Sjögren m.fl. 2005).

Tidigare studier

Det finns knappt någon tidigare svensk forskning kring effekterna av extra ersättningar. Beroende på mätmetod har dock tidigare studier på samma material som används i denna uppsats kommit fram till skilda resultat av de extra ersättningarnas påverkan på föräldraledighetslängd. Riksförsäkringsverket (2004) hittade i sin undersökning inget samband mellan extra ersättningar och föräldraledighetslängd hos vare sig pappan eller mamman. Detta kan bero på att studien använde sig av multinominell logistisk regression, vilket innebar att förekomsten mellan extra ersättningar och tre olika ledighetslängder studerades. Duvander (2006), som istället använde sig av en kontinuerlig mätmetod fann att både män och kvinnor som får extra ersättningar från arbetsgivaren tar längre ledighet än de som ej får extra ersättning. Det kontinuerliga tillvägagångssättet innebar att det var effekten av extra ersättningar som studerades. Skillnaden i genomsnittlig föräldraledighetslängd mellan de som fick extra ersättningar och de som inte fick det var signifikant med denna metod.

De två ovannämnda studierna har undersökt effekten av extra ersättningar utan att ta hänsyn till att inkomsten ofta påverkar storleken på ersättningen. Ersättningen varierar eftersom utformningen av de extra ersättningarna ofta gör att compensationen är högre för de med en hög inkomst, både reellt sett och i absoluta pengar. Taket i föräldraförsäkringen är en av anledningarna till detta, men även det faktum att tio procent av en hög lön är mer pengar än tio procent av en låg lön. Att effekterna av de extra ersättningarna troligtvis skiljer sig åt vid olika inkomster ger tidigare forskning kring kompensationsgrader en indikation om (Bilaga 12 Långtidsutredningen, 2003, Nyman och Pettersson, 2002). De med högre compensation tycks vara lediga längre (Nyman och Pettersson, 2002). Genom att studera olika inkomstgrupper separat kan man bidra till den tidigare forskningen kring extra ersättningar.

Hypoteser

För den kvantitativa undersökningen väljer jag att formulera följande hypoteser:

De individer som får extra ersättning från sina arbetsgivare är föräldralediga längre än de individer som ej får extra ersättning vid sin föräldraledighet.

Individer med hög inkomst påverkas i högre grad av den extra ersättningen än individer med låg inkomst.

Kvinnor och män kan också visa sig påverkas av extra ersättningar på olika sätt eftersom även normer styr hur länge individer väljer att vara föräldralediga. För samtidigt som män tar ut föräldraledighet om det passar med jobb och ekonomi tar kvinnor föräldraledigt oavsett omständigheter (Bekkengen, 1997). Därför kommer kvinnors och mäns påverkan av extra ersättningar att studeras separat. Det är även troligt att kvinnor och män i samma inkomstgrupp reagerar olika på den extra ersättningen då de båda könens beteende gällande uttag av föräldraledighet sedan tidigare är väldigt olik. För barn födda 2004 tog kvinnor exempelvis ut i genomsnitt 289 föräldrapenningdagar under de första tre levnadsåren och män tog ut i genomsnitt 60 dagar (Försäkringskassan.se, 2008). Nästan samtliga mammor tar dessutom ut åtminstone någon föräldrapenning, medan ungefär 80 procent av papporna gör detsamma under de första tre åren (Försäkringskassan.se, 2009). Eftersom mäns föräldraledighetslängd verkar vara mer påverkingsbar formuleras även följande hypotes:

Mäns föräldraledighetslängd förändras procentuellt sett mer av den extra ersättningen än vad kvinnors föräldraledighetslängd gör.

Metod och data

Data

Det empiriska materialet för denna uppsats utgörs av datamaterialet Tid och pengar. Materialet samlades in 2003 av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Riksförsäkringsverket (Berggren och Duvander, 2003). Målet med undersökningen var att undersöka barnfamiljers attityder och värderingar kring tid och pengar och utvärdera hur mammor och pappor upplever sin situation som föräldrar och sitt umgänge med sina barn. Studien består av telefonintervjuer med föräldrar, samt olika registeruppgifter såsom uppgifter om nyttjande av olika socialförsäkringar, föräldrarnas inkomst, samt utbildning. I intervjuerna fick föräldrarna bland annat svara på frågor som hur länge de var föräldralediga, om arbetet påverkade längden på föräldraledigheten och huruvida man mottog extra ersättning från arbetsgivaren under sin föräldraledighet.

Urvalet i studien utgörs av föräldrar till 4000 slumpmässigt utvalda barn, födda 1993 eller 1999 (Berggren och Duvander, 2003). Föräldrarna var barnets ursprungsföräldrar och vid intervjun 2003 boende med barnet. Det externa bortfallet uppmättes till 20,2 procent. Totalt deltog således 3164 föräldrar i studien. Av dessa föräldrar var 15 procent ensamstående, 13 procent levde i ombildade familjer och 72 procent levde i kärnfamiljer. När barnet bodde med båda sina ursprungliga föräldrar valdes en förälder ut slumpmässigt till telefonintervjun, om barnet levde med en förälder gjordes intervjun med denna, vilket gör att en viss överrepresentation av kvinnor existerar.

Det förekommer även ett varierande internt bortfall för de olika frågorna, vilket beror på att informationen för vissa av variablerna kommer ifrån registerdata där viss information saknats. Hur stort bortfallet är i en enskild fråga går att räkna ut längst ned i respektive tabell där antalet svarande står. De utan en inkomst året innan barnets födsel har uteslutits ur undersökningen eftersom den extra ersättningen från arbetsgivaren endast går att få om man har en arbetsinkomst. Totalt är 2777 kvinnor och 2614 män med i den empiriska undersökningen i den här uppsatsen. Att såpass många individer ändå inbegrips beror på att den som intervjuades även svarade för den andra föräldern.

Metod

Undersökningen av extra ersättnings påverkan på den beroende variabeln ledighetslängd sker med hjälp av multipel regressionsanalys. Med denna metod går det att analysera sambandet mellan den beroende variabeln och flera oberoende variabler samtidigt (Edling och Hedström, 2003). Ytterligare oberoende variabler utöver extra ersättningar som kan tänkas påverka ledighetslängden är inkluderade i regressionen eftersom effekten av dem annars kan fångas upp i variabeln extra ersättningar. Utan att inkludera de andra oberoende variablerna som kan tänkas ha en effekt på den beroende variabeln riskerar resultatet att bli missvisande. Genom att kontrollera för andra variabler går det istället att mer korrekt utläsa huruvida det finns något samband mellan just den oberoende variabeln, som i det här fallet är extra ersättningar, och den beroende variabeln föräldraledighetslängd.

Förändringen i koefficienten tolkas som den genomsnittliga förändringen i den beroende variabeln då den oberoende variabeln förändras en enhet (Edling och Hedström, 2003). Det är således alltid de genomsnittliga förändringarna som det är frågan om och det går inte att uttala sig om det är ett fåtal som står för förändringen eller hur spridningen ser ut.

Signifikansnivån anges med små stjärnor till höger om koefficienten. Existerar inga stjärnor är resultatet ej signifikant och sambandet är således inte statistiskt säkerställt. Signifikansnivån talar inte om hur stor skillnaden är, utan endast att det existerar en skillnad. Står det exempelvis $+3.040^{***}$, vilket i denna undersökning betyder att resultatet är signifikant på 1 procents nivå, betyder inte detta att skillnaden med 99 procents sannolikhet är $+ 3.040$. Det betyder istället att det med 99 procents sannolikhet existerar ett positivt samband mellan de båda variablerna.

Presentation av variabler:

Föräldraledighetslängd är den beroende variabeln i samtliga regressionsanalyser i uppsatsen. Med föräldraledighetslängd menas i den här undersökningen den totala ledighetslängden under de fyra första åren efter barnets födsel som föräldrarna själva har angett. Siffrorna för barn födda 1993 och 1999 är sammanslagna och tabell 1 visar därmed den genomsnittliga ledighetslängden för barn födda under båda åren.

Som visas nedan skiljer sig den genomsnittliga föräldraledighetslängden för kvinnor och män kraftigt åt. I genomsnitt är kvinnor som hade en inkomst året innan barnets födsel lediga 66,4 veckor, medan män som hade en inkomst året innan barnets födsel är lediga 7,6 veckor. Det innebär en differens på 58,8 veckor mellan män och kvinnors genomsnittliga ledighetslängd.

Tabell 1. Genomsnittlig föräldraledighetslängd för båda könen i antal veckor

Genomsnittlig föräldraledighetslängd	Kön	
	Kvinnor	Män
Antal veckor	66,4	7,6
N	2718	2540

I variabeln inkomst inbegrips endast de som hade en inkomst överstigande 0 kr året innan barnets födsel. De utan arbetsinkomst är alltså exkluderade i beräkningen av medelinkomst och medianinkomst och således även i regressionsanalyserna. Det år som barnet föddes är ofta inkomsten lägre, därför används inkomsten året innan barnets födsel då den bättre speglar den riktiga inkomsten.

Inkomst delas i regressionsanalyserna in i två eller fyra inkomstgrupper. När inkomst delas in i två grupper benämns grupperna som låg, respektive hög inkomst. De med en inkomst under medianvärdet tillhör gruppen med låg inkomst, medan de med en inkomst över medianvärdet tillhör gruppen med hög inkomst. Medianinkomsten för kvinnor är 148 400 kr, medan den för män är ca 60 000 kr högre, närmare bestämt 210 658 kr.

När inkomst delas in i fyra grupper kallas grupperna för inkomstgrupp 1 av 4, 2 av 4 osv. Dessa inkomstgrupper är indelade efter percentilerna ovan. Exempelvis tillhör de med en inkomst under 25 percentilen inkomstgrupp 1 och de med en inkomst mellan 25 och 50 percentilen tillhör inkomstgrupp 2. Inkomstgränsen hos män och kvinnor skiljer sig också åt. Detta gör att kvinnor med en hög inkomst har en lägre faktisk inkomst än män med en hög inkomst. Detta kan vara värt att notera då den extra ersättningen som erhålles från arbetsgivaren varierar med storleken på inkomsten. Således får troligen männen med en hög inkomst en högre ersättning än kvinnor med en hög inkomst.

Tabell 2. Medel- och medianinkomst, samt percentiler för inkomst. Uppdelat på kön*

Centralvärde	Kön	
	Kvinnor	Män
Medelvärde	151 519	207 377
25	116 662	171 452
50 (medianvärde)	148 400	210 658
75	181 790	254 877
N	2777	2614

* Inkomsten för de med barn födda 1993 är multiplicerat med 1,106 (motsvarande 10,6 procent) för att gälla på samma prisnivå som de som fick barn 1999.

I tabell 3 som visar förekomst av extra ersättningar kan man se att en ungefär lika stor andel kvinnor som män mottog extra ersättning från sin arbetsgivare när de var föräldralediga. Andelen som fick extra ersättning var dock låg, 9,4 procent av kvinnorna uppgav att de mottog extra ersättning medan 8 procent av männen uppgav detsamma.

Tabell 3. Förekomst av extra ersättningar. Redovisat i procent

Ersättningsstatus	Kön	
	Kvinnor	Män
Fick extra ersättning	9,4 %	8,0 %
Fick ej extra ersättning	88,2 %	88,6 %
Vet ej	2,4 %	3,4 %
Totalt:	100 %	100 %
N	2678	2151

Tabell 4 visar att utbildningsnivån varierar på ett liknande sätt för båda könen. De flesta kvinnor och män har en gymnasieutbildning. Denna utbildningsnivå har 53,5 procent av kvinnorna och 55,5 procent av männen. Ungefär en tredjedel av alla kvinnor och män i undersökningsmaterialet har en eftergymnasial utbildning och runt 12 procent av alla kvinnor och män har en grundskoleutbildning.

Tabell 4. Utbildningsnivå vid barnets födelse. Redovisat i procent

Utbildningsnivå	Kön	
	Kvinnor	Män
Grundskoleutbildning	12,9 %	11,6 %
Gymnasieutbildning	53,5 %	55,5 %
Eftergymnasialutbildning	33,6 %	32,9 %
Totalt:	100 %	100 %
N	2653	2506

Att sektortillhörigheten varierar mellan könen kan man se i tabell 5. För kvinnorna är det vanligast att arbeta inom den kommunala sektorn, runt 47 procent gör detta. Strax över 44 procent av kvinnorna arbetar i den privata sektorn, medan endast 7,8 procent arbetar i den statliga sektorn. För männen är däremot ett arbete i privat sektor klart vanligast, cirka 75 procent arbetar där. Runt 12,5 procent av männen arbetar i statlig respektive kommunal sektor.

Tabell 5. Sektortillhörighet innan barnets födsel. Redovisat i procent

Sektortillhörighet	Kön	
	Kvinnor	Män
Statlig	7,8 %	12,5 %
Kommunal	46,9 %	12,4 %
Privat	45,3 %	75,1 %
Totalt:	100 %	100 %
N	2375	1367

I tabell 6 kan man utläsa att mäns arbete i högre utsträckning styrde fördelningen av föräldraledighet än vad kvinnors arbete gjorde. Strax över 18 procent av männens respektive 6,6 procent av kvinnornas arbete uppgavs styra fördelningen av ledigheten i familjen.

Tabell 6. Huruvida mammans eller pappans arbetet styrde fördelning av föräldraledighet. Redovisat i procent

Arbetets styrande	Kön	
	Kvinnor	Män
Arbetet styrde	6,6 %	18,2 %
Arbetet styrde ej	93,4 %	81,8 %
Totalt:	100 %	100 %
N	2777	2614

Att de flesta barn hade inget eller högst ett syskon vid födseln kan man se i tabell 7. Ungefär 40 procent av barnen hade inte något syskon vid födseln och strax över 38 procent av barnen i undersökningen hade ett syskon när de föddes. Ungefär en sjättedel av barnen hade två syskon vid födseln och ungefär 4 procent hade tre syskon vid födseln. Endast 1,5 procent av barnen hade fyra syskon eller fler när de föddes.

Tabell 7. Antal syskon barnet hade vid födseln. Redovisat i procent

Antal syskon	Kön	
	Kvinnor	Män
0	39,4 %	40,3 %
1	38,4 %	38,1 %
2	16,3 %	16,0 %
3	4,3 %	4,1 %
4 eller fler	1,5 %	1,5 %
Totalt:	100 %	100 %
N	2777	2614

En nästintill jämn fördelning mellan barn födda 1993 och 1999 existerar när man uteslutit de som saknar en inkomst året innan barnets födsel, vilket man kan se i tabell 8. Totalt ingår således 2777 kvinnor och 2614 män i analyserna.

Tabell 8. Barnets födelseår i procent

Född	Kön	
	Kvinnor	Män
1993	49,4 %	50,6 %
1999	50,6 %	49,4 %
Totalt:	100 %	100 %
N	2777	2614

I tabell 9 kan man utläsa att det för kvinnor är betydligt vanligare med extra ersättningar i de högre inkomstgrupperna. Bland kvinnorna i inkomstgrupp 1 fick 3,7 procent extra ersättning, medan 19,6 procent av de i inkomstgrupp 4 fick extra ersättning.

Tabell 9. Förekomst av extra ersättningar hos kvinnor, fördelat på inkomstgrupp

Ersättningsstatus	Inkomstnivå				Totalt
	Ink. grupp 1	Ink. grupp 2	Ink. grupp 3	Ink. grupp 4	
Fick ej extra ersättning	94,8 %	92,8 %	87,9 %	77,3 %	88,2 %
Fick extra ersättning	3,7 %	5,1 %	9,2 %	19,6 %	9,4 %
Vet ej	1,5 %	2,1 %	3,0 %	3,1 %	2,4 %
Totalt:	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
N	657	671	677	673	2678

Att extra ersättning är vanligare hos män med hög inkomst än vad det är hos män med låg inkomst ser man i tabell 10. Knappt 2 procent av männen i inkomstgrupp 1 mottog extra ersättning, medan 17,5 procent av männen i inkomstgrupp 4 fick extra ersättning.

Tabell 10. Förekomst av extra ersättningar hos män, fördelat på inkomstgrupp

Ersättningsstatus	Inkomstnivå				Totalt
	Ink. grupp 1	Ink. grupp 2	Ink. grupp 3	Ink. grupp 4	
Fick ej extra ersättning	93,8 %	91,1 %	88,0 %	79,2 %	88,0 %
Fick extra ersättning	1,9 %	5,2 %	9,3 %	17,5 %	8,6 %
Vet ej	4,3 %	3,5 %	2,7 %	3,3 %	3,4 %
Totalt:	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
N	516	541	550	542	2152

Resultatdel

I detta avsnitt presenteras resultaten av den empiriska studien. Resultatet består av olika modeller av regressionsanalys, samt en fråga om föräldrar själva ansåg att extra ersättningar påverkade uttag av föräldraledigheten. I slutet av resultatdelen ges en övergripande sammanfattning av resultaten från de olika analyserna.

Resultat

Genom en direktställd fråga till dem som fick extra ersättning eller hade en partner som fick extra ersättning kan man ta reda på om föräldrarna själva anser att den extra ersättningen påverkade föräldraledighetslängden för den som fick den extra ersättningen. Föräldrarnas egna uppfattning är sedan intressant att jämföra med resultatet i regressionsanalyserna.

På frågan om den extra ersättningen påverkade uttaget av ledighet var svaret i de flesta nej. Omkring 66 procent av kvinnorna och cirka 76 procent av männen som fick extra ersättning uppgav att deras föräldraledighet inte hade blivit påverkad. För över 14 procent av kvinnorna och runt 10 procent av männen resulterade däremot den extra ersättningen i att de tog ut färre föräldrapenningdagar per vecka och på så sätt kunde vara hemma längre tid med barnet. För dessa personer resulterade alltså den extra ersättningen i en längre ledighet. Runt 7,5 procent av kvinnorna och 1 procent av männen uppgav att de hade tagit ut färre föräldrapenningdagar per vecka och istället kunde spara dagar till senare.

En grupp innehållande 4 procent av kvinnorna och 5,4 procent av männen hade med hjälp av den extra ersättningen råd att ta ut fler dagar per vecka än vad som annars hade varit möjligt. Utan den extra ersättningen hade de istället antingen behövt sprida ut dagarna över en längre period och jobba fler dagar i veckan istället för att vara lediga, eller så hade den andra föräldern fått stanna hemma de andra dagarna på grund av inkomstförlusten som hade varit större utan den extra ersättningen. Slutligen påverkades 7,8 procent av kvinnorna och 5,9 procent av männen på något annat sätt av den extra ersättningen. Om ersättningen hade någon betydelse för ledighetslängden går det således inte att veta i dessa fall. Övergripande sett är det en liten andel av de svarande som ansåg att den extra ersättningen direkt bidrog till en längre föräldraledighet för personen som mottog extra ersättningen.

Tabell 11. Påverkade extra ersättningen ditt/din partners uttag av ledighet?

Ersättningspåverkan	Kön	
	Kvinnor	Män
Ja, tog färre dagar per vecka och var hemma längre tid	14,4 %	10,3 %
Ja, tog färre dagar per vecka och sparade dagar till senare	7,5 %	1,1 %
Ja, hade råd att ta ut fler dagar per vecka än vad som annars hade varit möjligt	4,0 %	5,4 %
Ja, på annat sätt	7,5 %	6,0 %
Nej	65,9 %	76,1 %
Vet ej	0,4 %	1,1 %
Totalt:	100 %	100 %
N	252	184

I tabell 12 ser man att extra ersättningar har en positiv inverkan på ledighetslängden för både mammor och pappor. Kvinnor är i genomsnitt lediga knappt fyra veckor längre om de får extra ersättning från sin arbetsgivare, än om de inte får det. Män är lediga i genomsnitt två och en halv vecka längre. Kvinnors föräldraledighetslängd blir således i genomsnitt cirka fem procent längre när de får extra ersättning och mäns föräldraledighetslängd blir cirka 13 procent längre.

I tabellen kan man också utläsa att en hög inkomst har en signifikant negativ inverkan på ledighetslängden för män. Män i inkomstgrupp 3 av 4 är lediga ungefär en och en halv vecka kortare än män i inkomstgrupp 2 av 4 och män i inkomstgrupp 4 av 4 är lediga nästan tre veckor kortare än samma män. En orsak till skillnaden kan vara att samtliga män i referensgruppen har en inkomst som ligger under taket i föräldraförsäkringen, medan nästan alla män i inkomstgrupp 4 av 4 har en inkomst som ligger över taket. En inkomst under taket har visserligen inte männen i inkomstgrupp 3 av 4, men resultatet är endast signifikant på tio procents nivå, vilket innebär att en så pass stor skillnad som nu är uppmätt kan inträffa i ett fall på tio. En hög inkomst har däremot ingen signifikant inverkan på kvinnors föräldraledighetslängd, vilket skulle kunna bero på den inkomstindelningen som är gjord här.

I övrigt kan man utläsa att partners föräldraledighetslängd och tidigare syskon vid födseln har en signifikant negativ inverkan på föräldraledighetslängden för både mammor och pappor. Om partners arbete styrde fördelningen av föräldraledighet påverkades däremot både kvinnors och mäns föräldraledighetstid positivt.

Det finns även skillnader mellan män och kvinnor. Om barnet var fött 1993 var kvinnor lediga signifikant längre tid än om barnet var fött 1999. Män påverkas däremot inte signifikant av barnets födelseår. Mäns föräldraledighetslängd påverkas emellertid signifikant positivt om partnern fick extra ersättning. Kvinnor var även lediga en signifikant kortare tid om deras arbete styrde föräldraledighetslängden, vilket inte männen var. I regressionsanalysen kan man också se att en statlig sektortillhörighet har en signifikant och negativ inverkan på föräldraledighetslängden för kvinnor. En negativ inverkan har även en privat sektortillhörighet. För män har sektortillhörighet ingen signifikant betydelse.

Tabell 12. Regressionsanalys av föräldraledighetslängd (veckor) kontrollerat för inkomst. Uppdelat på kön

	Kvinnor	Män
Konstant	73,059***	18,685***
Andra förälderns ledighet (veckor)	-,615***	-,116***
Barn fött 93 (ref.= 99)	2,661**	-,728
Fick själv extra ersättning	3,977**	2,561*
Andra föräldern fick extra ersättning	-,632	2,354**
Egen utbildning		
Grundskoleutbildning	ref.	ref.
Gymnasieutbildning	,349	-,910
Eftergymnasialutbildning	-,476	2,040
Partnerns utbildning		
Grundskoleutbildning	ref.	ref.
Gymnasieutbildning	-1,397	-1,142
Eftergymnasialutbildning	1,160	1,273
Egna arbetet styrde fördelning av ledighet	-4,644**	-1,465
Andra förälderns arbete styrde fördelning av ledighet	2,793**	5,683***
Antal syskon vid födseln	-1,980***	-,848**
Sektortillhörighet		
Kommunal	ref.	ref.
Privat	-2,972***	-1,365
Statligt	-4,504**	-,157
Inkomstgrupp 1 av 4	1,170	-1,226
Inkomstgrupp 2 av 4	ref.	ref.
Inkomstgrupp 3 av 4	,845	-1,605*
Inkomstgrupp 4 av 4	-1,986	-2,993***
R2	0,114	0.154
N	1931	1113

*p<0.10 **p<0.05 ***p<0.01

I tabell 13 går det att utläsa att extra ersättningar har en signifikant positiv effekt på föräldraledighetslängden för mammor med hög inkomst, men ej för mammor med låg inkomst. Mammor med hög inkomst som får extra ersättning är i genomsnittsnitt lediga nästan fyra veckor längre än de mammor med hög inkomst som ej får extra ersättning. En genomsnittlig förlängning på fyra veckor innebär att föräldraledighetslängden för kvinnor med hög inkomst blir fem procent längre när de får extra ersättning.

Om det egna arbetet påverkade fördelningen av ledigheten påverkades ledighetslängden för mammor med hög inkomst signifikant negativt. För mammor med låg inkomst var resultatet däremot inte signifikant. En privat sektortillhörighet och en eftergymnasial utbildning hade dock en signifikant negativ inverkan på ledighetslängden för mammor med låg inkomst.

Faktorer som istället ökade föräldraledighetslängden för mammor med låg inkomst var om partnern hade en eftergymnasial utbildning, samt om partners arbete styrde fördelningen av ledigheten. Att barnet var fött 1993 istället för 1999 hade stor betydelse för föräldraledighetslängden för mammor med en låg inkomst, men ej för kvinnor med hög inkomst. Kvinnor med låg inkomst som fick barn 1993 var lediga mer än sju veckor längre än kvinnor med låg inkomst som fick barn 1999.

Tabell 13. Regressionsanalys av kvinnors föräldraledighetslängd (veckor) uppdelat på inkomst

	Låg inkomst	Hög inkomst
Konstant	70,539***	74,729***
Andra förälderns ledighet (veckor)	-,484***	-,762***
Barn fött 93 (ref.= 99)	7,254***	-,764
Fick själv extra ersättning	1,374	3,866*
Andra föräldern fick extra ersättning	1,408	-2,314
Egen utbildning		
Grundskoleutbildning	ref.	ref.
Gymnasieutbildning	-,211	1,621
Eftergymnasialutbildning	-4,987*	3,929
Partnerns utbildning		
Grundskoleutbildning	ref.	ref.
Gymnasieutbildning	-,163	-2,766
Eftergymnasialutbildning	6,439**	-3,189
Egna arbetet styrde fördelning av ledighet	-5,093	-4,439*
Andra förälderns arbete styrde fördelning av ledighet	4,896**	,115
Antal syskon vid födseln	-2,679***	-1,434*
Sektortillhörighet		
Kommunal	ref.	ref.
Privat	-4,903***	-1,805
Statligt	-5,327	-3,508
R2	0.115	0.143
N	897	1034

*p<0.10 **p<0.05 ***p<0.01

För pappor med hög inkomst hade den extra ersättningen en positiv inverkan på föräldraledighetslängden. Dessa pappor var i genomsnitt lediga fyra veckor mer än pappor med hög inkomst som ej fick extra ersättning från sin arbetsgivare. Detta innebär en procentuell ökning av föräldraledighetslängden med 22 procent. Pappor med låg inkomst påverkades dock inte signifikant av den extra ersättningen.

När det egna arbetet styrde fördelningen av ledighet eller om tidigare syskon fanns vid barnets födsel, var pappor med hög inkomst i genomsnitt lediga en kortare tid. När den andra föräldern hade en eftergymnasial utbildning var pappor med hög inkomst istället lediga en längre tid. Pappor med låg inkomst var lediga kortare tid om partnern hade en gymnasieutbildning. De var dock lediga en längre tid om de själva hade en eftergymnasial utbildning.

Tabell 14. Regressionsanalys av mäns föräldraledighetslängd (veckor) uppdelat på inkomst

	Låg inkomst	Hög inkomst
Konstant	17,460***	17,986***
Andra förälderns ledighet (veckor)	-,111***	-,121***
Barn fött 93 (ref.= 99)	-,612	-,553
Fick själv extra ersättning	-2,879	4,002***
Andra föräldern fick extra ersättning	3,474*	1,819*
Egen utbildning		
Grundskoleutbildning	ref.	ref.
Gymnasiutbildning	-,286	-2,726
Eftergymnasialutbildning	4,284**	-1,142
Partnerns utbildning		
Grundskoleutbildning	ref.	ref.
Gymnasiutbildning	-2,675*	1,013
Eftergymnasialutbildning	-,649	3,269**
Egna arbetet styrde fördelning av ledighet	-,605	-2,669**
Andra förälderns arbete styrde fördelning av ledighet	7,772***	3,901***
Antal syskon vid födseln	-,714	-1,131**
Sektortillhörighet		
Kommunal	ref.	ref.
Privat	-,872	-1,709
Statligt	-,327	-,227
R2	0.121	0.226
N	536	575

*p<0.10 **p<0.05 ***p<0.01

I tabell 15 som undersöker interaktionseffekten för inkomst och extra ersättning går det att utläsa att kvinnor med hög inkomst som får extra ersättning är lediga en signifikant längre tid än referensgruppen; kvinnor med hög inkomst utan extra ersättning. Män med hög inkomst som får extra ersättning är också lediga längre än referensgruppen, män med hög inkomst utan extra ersättning. För kvinnor är skillnaden strax över fyra veckor, medan skillnaden för män är ungefär tre och en halv vecka, vilket alltså innebär att mäns föräldraledighetslängd förändra procentuellt sett mer än vad kvinnors föräldraledighetslängd gör.

I en ej visad modell med män med låg inkomst utan extra ersättning som referensgrupp upptäcker man att dessa män är lediga en signifikant längre tid än män med låg inkomst som får extra ersättning.

Tabell 15. Regressionsanalys av föräldraledighetslängd (veckor) med interaktionsvariabel. Uppdelat på kön

	Kvinnor	Män
Konstant	72,867***	16,061***
Andra förälderns ledighet (veckor)	-,619***	-,115***
Barn fött 93 (ref.= 99)	2,767**	-,649
Andra föräldern fick extra ersättning	-,983	2,334**
Egen utbildning		
Grundskoleutbildning	ref.	ref.
Gymnasiutbildning	,292	-,794
Eftergymnasialutbildning	-,687	2,050
Partnerns utbildning		
Grundskoleutbildning	ref.	ref.
Gymnasiutbildning	-1,394	-1,062
Eftergymnasialutbildning	,795	1,061
Egna arbetet styrde fördelning av ledighet	-4,827**	-1,549*
Andra förälderns arbete styrde fördelning av ledighet	2,828**	5,672***
Antal syskon vid födseln	-1,951***	-,837**
Sektortillhörighet		
Kommunal	ref.	ref.
Privat	-3,299***	-1,189
Statligt	-4,676**	,070
Interaktion		
Låg inkomst utan extra ersättning	1,112	1,844**
Låg inkomst med extra ersättning	2,920	-,456
Hög inkomst utan extra ersättning	ref.	ref.
Hög inkomst med extra ersättning	4,210**	3,597**
R2	0,112	0.154
N	1931	1113

*p<0.10 **p<0.05 ***p<0.01

Sammanfattning av resultatdel

En relativt liten del av de som fick extra ersättning från arbetsgivaren uppger själva att den extra ersättningen påverkade ledighetslängden. Resultaten från samtliga regressionsanalyser visar dock att det går att konstatera att den extra ersättningen har en signifikant positiv påverkan för ledighetslängden för både män och kvinnor. Inkomsten har en stor betydelse för effekten av extra ersättningar. Detta kan man se när man studerar de med låg och hög inkomst separat. Då upptäcker man att det endast är de med en hög inkomst, det vill säga en inkomst över medianinkomsten som påverkas positivt och signifikant av den extra ersättningen. Kvinnor och män med en hög inkomst är båda lediga i genomsnitt cirka fyra veckor längre om de får extra ersättning. Eftersom män i genomsnitt tar ut en kortare föräldraledighet än kvinnor är ökningen procentuellt sett större för män.

Hypotesen att *de individer som får extra ersättning från sina arbetsgivare är föräldralediga längre än de individer som ej får extra ersättning vid sin föräldraledighet* visade sig vara för odetaljerad. Detta eftersom det visade sig att det endast är de med hög inkomst som är lediga längre när de får extra ersättning. Hypotesen att *individer med hög inkomst påverkas i högre grad av den extra ersättningen än individer med låg inkomst* stämmer inte heller riktigt. Detta eftersom det endast är individer med hög inkomst som är föräldralediga längre tid när de får extra ersättning. De med låg inkomst påverkas inte alls och därför kan man inte formulera det som att individer med hög inkomst påverkas i högre grad. Då är det mer korrekt att säga att de med hög inkomst är de enda som påverkas av den extra ersättningen. Den tredje hypotesen: *Mäns föräldraledighetslängd förändras procentuellt sett mer av den extra ersättningen än vad kvinnors föräldraledighetslängd gör* kan däremot antas med en viss modifikation. Analysen visar att mäns föräldraledighetslängd förändras procentuellt sett mer än kvinnors. Detta gäller dock endast för individer med hög inkomst eftersom det endast är de som påverkas av den extra ersättningen. Två nya hypoteser kan istället ersätta de tre ovanstående. Hypoteserna som antas lyder enligt följande:

Individer som har hög inkomst är föräldralediga längre om de får extra ersättning från sin arbetsgivare.

Föräldraledighetslängden för män med hög inkomst förändras procentuellt sett mer av den extra ersättningen än föräldraledighetslängden för kvinnor med hög inkomst.

Diskussion

Tidigare forskning förklarar den varierande föräldraledighetslängden för män och kvinnor med ekonomiska orsaker (Sundström och Duvander, 2002) och rådande attityder kring könen (Ahrne och Roman, 2001). Den centrala frågan är alltså om kvinnor är hemma längre för att de är kvinnor, eller om det faktum att kvinnor tjänar mindre än män har någon betydelse? Den här uppsatsen syfte var att undersöka just den ekonomiska aspekten genom att studera extra ersättnings effekt på föräldraledighetslängden vid olika inkomster och kön, vilket inte har undersökts tidigare. Tidigare studier av effekten av extra ersättningar på föräldraledighetslängden har visat inte helt samstämmiga resultat, främst beroende på olika metodval (Riksförsäkringsverket, 2004, Duvander 2006).

Den extra ersättningen från arbetsgivaren gör att ersättningsnivån vid föräldraledighet höjs och därmed förlorar individen mindre ekonomiskt på att vara hemma. Om ekonomiska orsaker har en betydelse borde således föräldraledighetslängden öka för dem med extra ersättning. Att döma av den empiriska undersökningen har faktiskt ekonomin betydelse för föräldraledighetslängden eftersom föräldrar med hög inkomst var lediga längre när de fick en högre ekonomisk kompensation i form av extra ersättning från arbetsgivaren.

Att ledighetslängden ökar för dem med hög inkomst, men ej för dem med låg inkomst har troligen med skillnaden i faktiska pengar att göra eftersom ersättningen oftast blir högre för dem med hög inkomst. Ersätter arbetsgivaren arbetstagaren med till exempel 90 procent av lönen kan det för en höginkomsttagare med en inkomst över taket handla om betydande summor, medan det för någon med låg lön inte blir lika mycket pengar. Taket i föräldraförsäkringen gör nämligen att betydelsen av den extra ersättningen blir större för höginkomsttagare då de med en inkomst över taket får ut mindre än 80 procent av sin lön om de saknar extra ersättning. Den extra ersättningen kompenserar en stor del av inkomstbortfallet, vilket gör att inkomstskillnaden mellan att få extra ersättning och att inte få det blir procentuellt större för dem med en inkomst över taket. Det bör dock nämnas att en annan möjlig förklaring till att inga signifikanta resultat uppmättes för individer med låg inkomst kan vara att det var väldigt få individer i den gruppen som faktiskt fick extra ersättning. Den extra ersättningen kan också vara korrelerad med annan familjevänlig politik på arbetsplatsen, vilket kan vara en del av förklaringen till att extra ersättning tycks ge en längre föräldraledighet.

Samtidigt som föräldraledighetslängden för höginkomsttagare med extra ersättning är längre än för höginkomsttagare utan extra ersättning, uppger endast en liten andel av föräldrarna själva att den extra ersättningen resulterade i att föräldraledigheten ökade. Detta skulle kunna indikera att det endast är en mindre andel av alla som får extra ersättning som faktiskt påverkas av den.

Det behöver inte vara motsägelsefullt att de med en hög inkomst påverkas mer av den extra ersättningen än vad låginkomsttagare gör. För även om en tusenlapp troligen betyder mer för individer med låg lön har samtidigt personer med höga löner ofta skaffat sig dyra levnadskostnader som de måste betala oavsett om de skaffar barn eller inte. Vid ett lönebortfall på 20 procent eller mer kan därför föräldraledigheten bli ekonomiskt påtaglig, trots att ersättningen är jämförelsevis hög. Den extra ersättningen gör föräldraledigheten mindre ekonomisk märkbar och därför ökar i genomsnitt ledighetslängden för denna grupp.

Resultatet av den här undersökningen visar således att det inte går att bortse från ekonomiska faktorer när man diskuterar den ojämlika fördelningen av föräldraledighet mellan par, men även om ekonomiska orsaker spelar roll förklarar den långt ifrån allt. Kön är istället det som i huvudsak avgör hur länge man är föräldraledig. Skillnaderna mellan mäns och kvinnors föräldraledighetslängd är trots ett minskande gap väldigt stor och män som grupp är fortfarande lediga endast en bråkdel av vad kvinnorna är.

Attityder till vad som är manligt och kvinnligt spelar troligtvis en stor roll för föräldraledighetslängden för män och kvinnor. Att mäta attityderna var dock ej ändamålet med denna uppsats. Det går dock efter den här undersökningen att konstatera att attityder inte är den enda förklaringen till den ojämlika fördelningen av föräldraledigheten mellan könen. Ekonomiska aspekter, såsom kompensationsgrad spelar också en betydande roll.

Om längre föräldraledighet är något som är eftersträvansvärt skulle staten kunna välja att höja ersättningen för alla individer genom att ge högre ersättning genom socialförsäkringen, då extra ersättningar inte täcker alla och är olika generösa i olika sektorer. En höjning skulle troligen även innebära att män skulle vara lediga längre eftersom mäns föräldraledighetslängd påverkas procentuellt sett mer av den extra ersättningen än vad kvinnors gör. Det är dock

möjligt att den extra ersättning har signaleffekter som inte en högre generell ersättning skulle ha. Det vill säga att ersättningen signalerar att föräldraledighet stöds av arbetsgivaren.

Är en kort föräldraledighet önskvärd kan man istället välja att sänka ersättningen för en motsatt effekt. Detta kan dock få andra oönskade konsekvenser, som exempelvis att det gör det svårare för föräldrar att kombinera arbete och barn. Det skulle därför kunna få negativa konsekvenser för jämställdheten eftersom färre män troligen skulle välja att ta ledigt när ersättningen är låg. Således finns en överhängande risk att skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga föräldraledighetslängd skulle öka och att kvinnor skulle få ta ett ännu större ansvar för hem och barn än vad de gör idag.

Mer forskning kring extra ersättningar och ersättningsnivåer behövs. Att inkomsten kan ha betydelse för hur man påverkas av de extra ersättningarna kunde man tydligt se i denna studie. Det är därför också viktigt att undersöka närmare hur ersättningsnivån påverkar olika inkomstgrupper och inte bara hur det påverkar de olika könen. Den här uppsatsen visar tydligt att det som har en betydelse för vissa kvinnor och män inte behöver ha det för andra och att indelningen i kvinnor och män inte är det enda sättet att studera effekter av en variabel på. Detta kan även vara viktigt att tänka på när man vill studera effekten av andra ersättningar utöver socialförsäkringen, som exempelvis de vid arbetslöshet.

Referenser

Ahrne, Göran och Roman, Christine (1997). *Hemmet, barnen och makten: Förhandlingar om arbete och pengar i familjen: Rapport till Utredningen om fördelningen av ekonomisk makt och ekonomiska resurser mellan kvinnor och män*. Stockholm. Statens offentliga utredningar 1997:139 Arbetsmarknadsdepartementet.

Bilaga 12 Långtidsutredningen (2003). *En jämställd föräldraförsäkring?* SOU 2003:36 Stockholm.

Bekkengen, Lisbeth (1997). *Flexibel och förhandlingsbar eller ett faktum? – Ett genusperspektiv på föräldraledighet inom arbetsorganisationer*. Högskolan Karstad: Arbetsrapport 97:6.

Bekkengen, Lisbeth (2002). *Man får välja: om föräldraskap och föräldraledighet i arbetsliv och familjeliv*. Malmö, Liber.

Berggren, Stina och Duvander, Ann-Zofie (2003). *Socialförsäkringsboken 2003*. Riksförsäkringsverket, Stockholm.

Bygren, Magnus och Duvander, Ann-Zofie (2005). *Who takes care of the children? Couples workplace situation and their division of the parental leave*. Working Paper in Social Insurance 2005:2.

Duvander, Ann-Zofie (2006). "Föräldrarnas användning av föräldraförsäkringen" i *Socialförsäkringar rätt och fel*. Försäkringskassan analyserar 2006:5.

Edling, Christofer och Hedström, Peter (2003). *Kvantitativa metoder – Grundläggande analysmetoder för samhälls- och beteendevetare*. Lund. Studentlitteratur.

Ekberg, John, Eriksson Rickard och Friebe, Guido (2005). *Parental Leave - A Policy Evaluation of the Swedish "Daddy-Month" Reform*. IZA Discussion Paper, Nr. 1617. IZA, Bonn.

Esser, Ingrid (2005). *Why Work?: Comparative studies on welfare regimes and individuals' work orientations*. Valdermarsvik, Department of sociology, Stockholm University.

Haas, Linda (1992). *Equal parenthood and social policy: a study of parental leave in Sweden*. Albany: State University of New York Press.

Haas, Linda L och Hwang, Philip (2000) i Haas, Linda L, Hwang, Philip och Russell, Graeme (red). *Organizational change and gender equity: International Perspectives on Fathers and mothers at the workplace*. Graeme Sage Publications Thousand Oaks.

Hwang, C. Philip, Eldén, Görel och Fransson, Christer (1984). *Arbetsgivares och arbetskamraters attityder till pappaledighet*, Nummer 1. Rapport från Psykologiska institutionen Göteborgs Universitet.

Lindbeck, Assar (1995). "Welfare State Disincentives with Endogenous Habits and Norms". *The Scandinavian Journal of Economics*, Vol. 97, No. 4, The Future of the Welfare State December 1995, sid. 477-494.

Nyman, Håkan och Pettersson, Joakim (2002). *Spelade pappamånaden någon roll? – pappornas uttag av föräldrapenning*. Riksförsäkringsverket Analyserar, 2002:14, National Social Insurance Board, Stockholm.

Näsman, Elisabeth (1992). *Parental leave in Sweden – a workplace issue?* Stockholm Research Reports in Demography No. 73, Stockholms Universitet, Demografiska avdelningen.

Näsman, Elisabeth (1997). "Föräldraskapets synlighet i arbetsplatskulturer" i Bonke, Jens (red.), *Dilemmaet arbejdsliv – familjeliv i Norden*. Socialforskningsinstitutet 95:5, Nordisk Ministerråd TemaNord 1997:534, København.

Plantin, Lars (2001). *Män, familjeliv och föräldraskap*. WS Bookwell Finland, Borea bokförlag.

Riksförsäkringsverket (2000). *Både blir bäst. Attityden till delad föräldraledighet.*

Riksförsäkringsverket redovisar 2000:1.

Riksförsäkringsverket (2004). *Flexibel föräldrapenning – hur mammor och pappor använder föräldraförsäkringen och hur länge de är föräldralediga.* Riksförsäkringsverket redovisar 2004:14.

Sjögren Lindqvist, Gabriella och Wadensjö, Eskil (2005). *Inte bara socialförsäkringar – komplementär ersättning vid inkomstbortfall.* Rapport till Expertgruppen för Studier i Samhällsekonomi 2005:2.

Sundström, Marianne och Duvander E, Ann-Zofie (1999). *Family division of child care: Why do – or don't – Swedish fathers take parental leave?* Stockholm Research Reports in Demography No. 139, Demography unit, Stockholm University.

Sundström, Marianne och Duvander, Ann-Zofie (2002). "Family division of childcare and the sharing of parental leave among new parents in Sweden". *European Sociological Review*, vol 18, nr 4, sid. 433-447.

Tyrkkö, Arja (1997). "Anpassning mellan arbetsliv och familjeliv i Sverige och i Finland" i Bonke, Jens (red.) *Dilemmaet arbetsliv – familjeliv i Norden.* Socialforskningsinstitutet 95:5, Nordisk Ministerråd TemaNord 1997:534, København.

Internetreferenser:

Försäkringskassan.se (2008):

<http://www.forsakringskassan.se/omfk/analys/barnfamilj/foraldrap/>

hämtat 2008-08-11

Försäkringskassan.se (2009):

http://forsakringskassan.se/press/pressmed/pm2000/pm20_00/

hämtat 2009-01-05

Working Papers in Social Insurance

- 2008:1 Sweden's Pensioners – How They Have Fared in the Roller Coaster Ride through the Past Decade and a Half of Deep Recession and Economic Exuberance
Authors: Björn Gustafsson, Mats Johansson, Edward Palmer
Pensionärernas inkomststandard under 90-talets djupa recession och den följande återhämtningen
- 2008:2 "Man borde införa 35-timmars dygn. Då skulle man hinna med allting." – En kvantitativ studie av föräldrars självupplevda balans i vardagen
Author: Anna-Karin Nylin
"With a 35-hour day one would be able to manage everything."
– A quantitative study of parents self-experienced balance in everyday life
- 2008:3 Expected effective retirement age in the Nordic countries.
Author: Finnish Centre for Pensions
Förväntad effektiv pensionsålder i de nordiska länderna
- 2009:1 Är det verkligen ekonomin som styr? En studie av ekonomiska drivkrafter vid vård av barn
Author: Helen Eriksson
Is Economy Most Important? – A study of economic incentives for using temporary parental leave for care of sick children
- 2009:2 Barnbidraget i internationellt perspektiv. De kontanta och skattebaserade barnbidragens utveckling och koppling till barnfattigdom i Sverige och andra välfärdsdemokratier 1930–2000
Author: Tommy Ferrarini
Child allowances in comparative perspective. The development of cash and tax based family benefits and their link to child poverty in Sweden and other welfare democracies 1930–2000
- 2009:3 Extra ersättningar vid föräldraledighet. Dess inverkan på föräldraledighetslängden vid olika inkomster och kön
Author: Josepha Lindblom
Parental leave benefits and employers' additional compensation. Does additional compensation from the employer influence the parental leave length for men and women with low and high income?